

EDUSKUNNAN VASTAUS 300/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laiva- apteekista

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi laiva-apteekista (HE 325/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 14/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

laiva-apteekista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa laivaväen mahdollisuus saada asianmukaista ensiapua ja sairaanhoitoa aluksella sairastumis- ja tapaturmatapauksissa.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan suomalaiseen alukseen, jolla työskentelee laivaväkeä.

Tätä lakia ei sovelleta:

1) puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen alukseen, jota ei säännöllisesti käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien tai lastin kuljettamiseen;

2) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota käytetään teollisuuslaitosten selvästi erotetuilla satama-alueilla;

3) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota ei käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien kuljettamiseen, säännölliseen lastin kuljettamiseen eikä hinaukseen;

4) alukseen, jota käytetään sellaisessa vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa;

5) lossiin;

6) vuokraveneeseen;

7) huvialukseen ja -veneeseen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

1) *laivaväellä* aluksella työskenteleviä henkilöitä; laivaväellä ei tarkoiteta luotseja, tilapäisissä tarkastus-, huolto- tai muissa vastaavissa tehtävissä aluksella toimivia henkilöitä, eikä henki-

löitä, jotka työskentelevät aluksella ainoastaan sen ollessa satamassa;

2) *laivanisännällä* sellaista aluksen omistajaa, koko aluksen vuokraajaa tai muuta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka joko yksinään tai yhdessä toisten henkilöiden kanssa käyttää tosiasiallista määräysvaltaa aluksella;

3) *vaarallisella aineella* ainetta, joka räjähdys-, palo-, tartunta- tai säteilyvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun sellaisen ominaisuutensa vuoksi saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle; vaarallisella aineella tarkoitetaan myös vaarallista ainetta sisältäviä vaarallisia seoksia, esineitä, välineitä, tavaroita ja tyhjiä pakkauksia;

4) *kotimaanliikenteellä* liikennettä kotimaan satamien välillä; kotimaanliikenteeseen rinnastetaan liikenne Saimaan kanavan ja siihen välittömästi liittyvien Venäjän vesialueiden kautta Viipuriin sekä liikenne Vihreojn ja Viipurin välillä.

4 §

Alusluokat

Tässä laissa alukset jaetaan alusluokkiin seuraavasti:

1) alusluokkaan A kuuluvat alukset, jotka liikennöivät alusluokkien B, C ja D ulkopuolella;

2) alusluokkaan B kuuluvat alukset, jotka liikennöivät enintään 150 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä lääkinnällisesti riittävästi varustetusta Euroopan unionin jäsenvaltion tai Norjan satamasta; alusluokkaan B kuuluvat myös alukset, jotka liikennöivät enintään 175 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä lääkinnällisesti riittävästi varustetusta Euroopan unionin jäsenvaltion tai Norjan satamasta, jos alus on jatkuvasti pelastushelikopteripalvelun ulottuvissa;

3) alusluokkaan C kuuluvat alukset, jotka liikennöivät enintään 50 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä lääkinnällisesti riittävästi

varustetusta Euroopan unionin jäsenvaltion tai Norjan satamasta;

4) alusluokkaan D kuuluvat alukset, jotka liikennöivät kotimaanliikenteessä.

5 §

Laivanisännän, aluksen päällikön ja laiva-apteekin hoitajan velvollisuudet

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että aluksen laiva-apteekki sekä pelastusveneiden ja -lauttojen lääkkeet ja hoitotarvikkeet ovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaiset.

Aluksen päällikön on:

1) huolehdittava siitä, että aluksella on asianmukainen laiva-apteekki ja että sitä hoidetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti;

2) ratkaistava, onko lääkkeitä ja hoitotarvikkeita otettava laiva-apteekkiin enemmän kuin tämän lain nojalla annetuissa säännöksissä säädetään; huumausaineiksi ja pääasiassa keskushermostoon vaikuttaviksi lääkevalmisteiksi luokiteltavia lääkkeitä ei laiva-apteekissa saa kuitenkaan olla suurempia määriä kuin tämän lain nojalla annetuissa säännöksissä mainitaan;

3) tarpeen vaatiessa ja lääkemääräyksen perusteella huolehdittava siitä, että laiva-apteekkiin hankitaan myös muita kuin tämän lain nojalla annetuissa säännöksissä mainittuja lääkkeitä ja hoitotarvikkeita;

4) luovutettava tarvittaessa lääkkeitä niitä tarvitseville henkilöille;

5) annettava ensiapua ja sairaanhoitoa sitä tarvitseville henkilöille;

6) huolehdittava siitä, että aluksen pelastusveneet ja -lautat varustetaan asianmukaisilla lääkkeillä ja hoitotarvikkeilla;

7) huolehdittava siitä, että laiva-apteekki sekä pelastusveneiden ja -lauttojen lääkkeet ja hoitotarvikkeet tarkastetaan 10—12 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Aluksen kansipäällystöön kuuluvan henkilön tai laivaväkeen kuuluvan terveydenhuollon am-

mattihenkilön (*laiva-apteekin hoitaja*) on huolehdittava 2 momentin 4 ja 5 kohdissa sekä 7 ja 9 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä, jos aluksen päällikkö on siirtänyt hänelle mainitut tehtävät. Aluksen päälliköllä ja laiva-apteekin hoitajalla on oltava tehtävien hoitamiseen riittävä koulutus.

6 §

Laiva-apteekin sisältö

Laiva-apteekissa on oltava alusluokan ja laivaväen lukumäärän mukaan määräytyvät lääkkeet ja hoitotarvikkeet, ensihoitopakkaus, lääkepäiväkirja, tarvittavat oppaat aluksella annettavaa ensiapua ja sairaanhoitoa varten sekä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset.

Aluksissa, jotka kuljettavat vaarallisia aineita, on oltava kuljetettavan lastin edellyttämät lääkkeet ja hoitotarvikkeet, joilla ehkäistään tai hoidetaan vaarallisten aineiden aiheuttamia välittömiä tai välillisiä haittavaikutuksia.

7 §

Laiva-apteekin, ensihoitopakkauksen, lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden säilytys

Laiva-apteekki on säilytettävä lukittuna. Ensihoitopakkaus on säilytettävä selvästi merkityksessä, ulkopuolisten ulottumattomissa olevassa tilassa, josta se on nopeasti otettavissa käyttöön. Lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden on oltava tarkoituksenmukaisissa pakkauksissa ja ne on säilytettävä asianmukaisesti.

8 §

Laiva-apteekin käyttö

Laiva-apteekki on tarkoitettu ensisijaisesti laivaväen käyttöön. Kiireellistä hoitoa vaativissa tapauksissa lääkkeitä ja hoitotarvikkeita voi-

daan käyttää myös matkustajien tai muiden aluksessa olevien henkilöiden hoitamiseen.

Hoitotoimenpiteen oikeellisuus on epävarmoissa tilanteissa varmistettava kysymällä ohjeita lääkäriltä. Jos henkilölle aiotaan antaa lääkkeitä, joissa on maininta "vain lääkärin ohjeen mukaan", on ohjeita kysyttävä lääkäriltä, jos se on mahdollista.

9 §

Lääkepäiväkirja

Alusluokkiin A, B ja C kuuluvien alusten laiva-apteekista on pidettävä lääkepäiväkirjaa, johon on tehtävä merkintä kaikista laiva-apteekkiin tehdyistä hankinnoista, henkilöille luovutetuista lääkkeistä ja tehdyistä hoitotoimenpiteistä sekä laiva-apteekista poistetuista lääkkeistä ja hoitotarvikkeista. Henkilöä koskevat tiedot on pidettävä erillään lääkkeitä ja hoitotarvikkeita koskevista tiedoista. Lääkepäiväkirjan merkinnät on tehtävä aluksella käytössä olevalla työkielellä. Lääkepäiväkirjaa on pidettävä siten, että siihen merkityt tiedot säilyvät eheinä ja muuttumattomina.

Lääkepäiväkirja on säilytettävä vähintään viisi vuotta siihen tehdystä viimeisestä merkinnästä. Lääkepäiväkirja on säilytettävä laiva-apteekin yhteydessä.

Lääkepäiväkirjan sisältämien tietojen salassapitoon sovelletaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) säädetään potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapidosta.

10 §

Laiva-apteekin tarkastus

Alusluokkiin A, B ja C kuuluvien alusten laiva-apteekki on tarkastettava vähintään vuoden välein ja alusluokkaan D kuuluvien alusten laiva-apteekki vähintään kolmen vuoden välein sen varmistamiseksi, että se täyttää tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Laiva-apteekin tarkastaa Suomessa laillistettu proviisori.

Laiva-apteekin tarkastuksen suorittavalle laillistetulle proviisorille on salassapitosäännösten estämättä annettava lääkepäiväkirjasta sellaiset lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden määriä koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen suorittamiseksi. Tarkastuksesta on tehtävä merkintä lääkepäiväkirjaan.

Laiva-apteekin tarkastuksen suorittavaan laillistettuun proviisoriin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 1 momentissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

11 §

Tarkastusasiakirja

Laiva-apteekin tarkastuksen suorittavan laillistetun proviisorin on annettava hyväksytystä tarkastuksesta todistuksena tarkastusasiakirja. Tarkastusasiakirja on laadittava kotimaanliikenteessä liikennöivälle alukselle suomeksi tai ruotsiksi ja kansainvälisessä liikenteessä liikennöivälle alukselle englanniksi.

Tarkastusasiakirja on säilytettävä laiva-apteekin yhteydessä.

12 §

Pelastusveneiden ja -lauttojen lääkkeet ja hoitotarvikkeet sekä niiden tarkastus

Alusluokkiin A, B ja C kuuluvien alusten jokaisessa pelastusveneessä ja -lautassa on oltava asianmukaiset lääkkeet ja hoitotarvikkeet.

Pelastusveneiden lääkkeet ja hoitotarvikkeet on tarkastettava laiva-apteekin tarkastuksen yhteydessä. Tarkastukseen sovelletaan, mitä laiva-apteekin tarkastuksesta 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Pelastuslauttojen lääkkeet ja hoitotarvikkeet on tarkastettava pelastuslauttojen määräaikaishuoltojen yhteydessä. Tarkastuksen tekee pelastuslauttojen määräaikaishuollon suorittava henkilö.

13 §

Poikkeukset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta erityisistä syistä myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuista laiva-apteekin sisältöä koskevista vaatimuksista edellyttäen, että poikkeus ei olennaisesti heikennä laivaväen mahdollisuutta saada asianmukaista ensiapua ja sairaanhoitoa aluksella.

Liikenteen turvallisuusviraston antamaan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä määräämään maksuun haetaan muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

14 §

Valvonta ja tietojenantovelvollisuus

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat Liikenteen turvallisuusvirasto, työsuojeluviranomaiset ja terveydenhuollon valvontaviranomaiset.

Liikenteen turvallisuusvirasto ja työsuojeluviranomaiset ovat velvollisia pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä antamaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ja aluehallintovirastoille sellaiset tiedot lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden käytöstä sekä tehdyistä hoitotoimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä muussa lainsäädännössä niille säädettyjen valvontatehtävien suorittamiseksi. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselle on salassapitosäännösten estämättä annettava lääkelain (395/1987) tai sen nojalla annettujen säännösten perusteella apteekkien valvonnassa tarvittavat

välttämättömät tiedot laiva-apteekkiin sisältyvistä lääkkeistä ja niiden määristä sekä laiva-apteekkiin tehdyistä lääkehankinnoista. Tiedot on annettava maksutta.

15 §

Laiva-apteekkirikkomus

Joka tahallaan

1) laiminlyö 5 §:n 1 momentissa säädetyn laivanisännän velvollisuuden,

2) laiminlyö 5 §:n 2 momentin 1 tai 4—7 kohdassa säädetyn aluksen päällikön velvollisuuden tai

3) laiminlyö 5 §:n 3 momentissa säädetyn laiva-apteekin hoitajan velvollisuuden,

on tuomittava *laiva-apteekkirikkomuksesta* sakkoon.

16 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Muissa kuin 13 §:ssä tarkoitetuissa tämän lain mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuin määräytyy merilain (674/1994) 21 luvun mukaan.

17 §

Asetuksenantovaltuus

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) 5 §:n 2 momentin 4 kohdassa ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua lääkkeiden luovuttamisesta ja käytöstä;

2) 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua koulutuksesta;

3) 6 §:ssä tarkoitettua laiva-apteekin sisälöstä;

4) 7 §:ssä tarkoitettua laiva-apteekin sekä lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden säilytyksestä;

5) 9 §:ssä tarkoitettua lääkepäiväkirjan pitämisestä;

6) 10 ja 12 §:ssä tarkoitettua laiva-apteekin sekä pelastusveneiden ja -lauttojen lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden tarkastuksesta sekä 11 §:ssä tarkoitettua tarkastusasiakirjasta;

7) 12 §:ssä tarkoitettuihin pelastusveneiden ja -lauttojen lääkkeistä ja hoitotarvikkeista.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan laiva-apteeekeista 12 päivänä joulukuuta 1994 annettu Merenkulkuhallituksen päätös (Dnro 33/033/94).

Aluksen laiva-apteekin sekä pelastusveneiden lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden on oltava tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia viimeistään vuoden kuluttua tämän lain voimaantulon jälkeen suoritettavassa ensimmäisessä laiva-apteekin tarkastuksessa ja pelastuslauttojen lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden viimeistään vuoden kuluttua tämän lain voimaantulon jälkeen suoritettavassa ensimmäisessä pelastuslauttojen määräaikaishuollossa.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2015
